¡¡Orduba zan!!

¡Orain bai ba-gagozala pozik! ¡Pozago be!

Neure betiko gaŕa eŕitxubetako abeŕtzaliak aŕotzen zigoŕakaz mindutia ixan da, zigoŕa ixaten da geure zanetako odola irakiŕen ,imiñten dauna-ta.

Eta zorijonian, Bizkai'ko ta Gipuzkoa'ko eŕitxubetako abeŕtzalien aŕtian asi da zigoŕori bere eginbiaŕak betetan.

¡Orduba zan!

Eta beste eŕitxubetako abeŕtzale askori, batez-be Gipuzkoa'koei ango jaurlarijak multak ezaŕi dautsezan lez, neure eŕiko gaste batzuk, Ondaŕoa'ko abeŕtzale zintzo batzuk be, emen Bizkai'ko jauŕlarijak Laŕinaga-espetxeratu dauz. Mutilok oneik dira: Badiola'taŕ Koikili, Etxabe'taŕ Koldobika, Eŕementeria'taŕ Saba, Beristain'daŕ Bonipagi ta Uŕuzuno'taŕ Laurentzi, bata baño bestia abeŕtzale gogoŕaguak.

Beti egon ixan naz goyan diñodan lez eŕitxubetako abeŕtzalientzako zigoŕa bilatu biaŕ zala-ta, baña ez eŕiŕaŕen aŕteko zigoŕa. Eŕiŕaŕen aŕteko zigoŕa ezta neure begikua, guda oŕeik aldeŕdi batekuak lez bestekuak be dakije-ta, geu lez geure areyuak be. Gure gudak España'gazkuak eta españatareŕegazkuak ixan biaŕ dabe. Datoŕkiguzala andik bidaldu al'dauskubezan zigoŕ gustijak, mindu gadiala anguak, emengo geure anai itxubak zabaldu dagijezan euren begijak, esnatu dadixan euren lozoŕotik. Jo gadixala gura ba-dabe, zauriŕu gadixala nai aña, zenbat eta min geyago emon geuri, geure odola gaŕtsubagotuko dalako. ¿Zek jagi-azo dauz egunotako gora-goraka oneik España'ko euzkoko-goŕotuak baño?

Ona emen bertan eredu bi eta bijok egunotakuak. Bata: Bilbao'ko emakumiak igaŕiŕako astian España'ko Eŕkal-lendakarija ikeŕtuten juan ziranian, ez berogalik, bere agindupeko gixon ziŕal batzuben bijotzbakokerijak espetxeratuta daukozan geure anai-abeŕtzalien azkatasuna eskatuten baño, ainbeste sartada aŕtu ebezan eta euren aŕtian neure emaztiak be geŕi-geŕijan bata ta untzuŕunetan bestia. Neure emaztia ezta iñoiz be olako gauzetarako ain amoŕatuba ixan, olako autubetan ibilderik etxako iñoiz be atsegindu, baña ¿gauŕ? Gauŕ bai; gauŕ geŕtu dago edozetarako be. Eztakixube ba asaltokoekandik geŕija okeŕtuta egon dala?

Bestia: Igandian, gaste bat, eztakit bere ixenik, baña begiz ezaututen dot, Matiko'ko Batzokikua da ,ta ango gustijak lez zintzo-zintzua, ba, igandian Artxanda'n goŕi aldra andi batek auŕian aŕtu eban eta areikandik makilakadarik edo izkilubagazko zauririk aŕtu baño gurago ebala ta orma batetik bere buruba jaurti eban, eta gixajua konkortuta geldiŕu zan. Zorijonian ezelako txaŕik etxakola jazoko esan eban osagiliak. Mutilonek be ezaututen dauz ondo itxuraz españaŕak. ¿Zelan ezagutu ez Matiko'kua ba-da? Zerbait jazoko yakon goŕijei ain bilduŕ andija eukiŕeko.

Oŕa ba; min aŕtzen daunak eztau aŕez aiztuko miña, eta miña aiztuten ba-yako ez zauriŕu dauna. Eredutzat imiñi dogu zan bijokandik ikusten dogu argi-argi.

Ondaŕoa'ko gastiei be orduba eldu yakoe. Asko poztuten naz neu. Neu enaz baña bakaŕik poztuten nazana, ezta abeŕtzaliak be bakaŕik poztuten garanak. Badira abeŕtzaliak eztiranak be pozik dagozanak. Eztira goŕijak be. Txapel zuridunak, "margaritak" ixan biaŕ dabe. Onexek bai tamalduten nau. ¡Karlataŕen alabak euren neba euzkotaŕak txaŕto ikustiagaz poztuta! ¡Odol batekuak, geure aŕebak, geuriak ixan biaŕ dabenak! Oindiño ezin dabe ikusi españataŕen guganako goŕotorik. Baña elduko da itxutasun ori argiŕuko yakoen eguna. Ez oŕegaŕik eurei miñik emon abeŕkide espetxetubok geure anayak doguz-ta, gauŕ ezpa-da bijaŕ geuriak ixan biaŕ dabe-ta. Irakatsi, irakatsi eurei zein dan euren benetako abeŕija, abeŕi baten semiak gara eurek eta gu-ta. ¡Goŕijekaz, goŕijekaz bioguz geure autubak, eurek dira geure abeŕijaren areyorik amoŕatubenak, eurek dira españaŕak, geure abeŕija ikusi ezin dabenak, "karabiñeruak", "barquilleruak" eta abaŕ-ta!

Betoz oŕeikasko gudak, Betoz multak; eta betoz ordu onian euren zigoŕ gustijak, geure odolak irakiŕeko ta geure anayen lua itxaŕtuteko.

Areyoei egiñak erakusteko orduba eldu dala-ta nago. Eta gure Ondaŕuko bost gastiok be gertu dagozala uste dogu. ¡Espadago zigoŕa baño oberik gixonaren aragija lez zanetako odola berotzeko!

Laŕinaga-espetxian ikertuten doguz ta an dagozan beste gustijak lez poz-pozik dagoz. Ekin ba mutilok zuben asmo oŕetan, eta ekin gogoŕ onurakoŕak ixango dira-ta.

Neu asko poztuten naz zubek olan ikustiagaz, ez espetxian ikustiagaz, espetxetik urteterakuan Euzkadi geure abeŕi bakaŕaren azkatasuna loŕtuteko zintzuago ta gogotsubago jokatuko dozubelako.

AŔTIBAI.

Jo bildurrik gabe!!

Goikoz-bera dabiltz gure arericak. Bilduŕa dute ezur-ezuŕetaraño sarturik. Eriotz-zorin arkitzen dan eri antzo, arnasa zuŕunbileka; etetzeko zorin. Eroak edo dirudite. Abeŕtzaletasunak darabiltz noiz erotuko. ¡Entzun kaŕaxiak? Euzko-Abeŕiaren arerio kaŕaxiak ¿Noruntz joko? ¿Zer egingo? ¿Nondik nora biŕinduko ote euzko-abeŕtzaletasuna?"

卐 卐 卐

Begira eskubi-eskubira. Gezuŕa deritzaye onen abeŕtzaletasuna biŕindutzeko, Gezuŕa ezpañetan, gaizki esanari lotu zaizkigu. Gezuŕa ordea, egoaldi mozduna izaki. ¿Abeŕtzaletasunaganako goŕotoa mardulduko ote gezuŕa bide? Goŕoto-etxea altzako dute. ¡Bai! Goŕotoaren goŕotoz, eroaren eroz, axaleko, zentieziñeko "¡Viva España!" deadarkatuko dute. ¡Bai! Baño, gezuŕak altxatako goŕoto-etxea ondartzan altxatakoa bezelatsu baita, gutxien uste dutenean, luŕa joko du. Eta gezurtiak azpin txirtxilatuko gero, antxe bertan, maitasunak, beste etxea altxako du. Puŕukatu eziñekoa... ¡Abeŕia!

Begira eskubi-eskubira. ¿Agintarien bilduŕ kaŕaxiak entzuten ez? Bilduŕ dira. Bilduŕ... abeŕtzaletasun olatu esitu-eziñekoak gastedi oro noiz ireintziko. Bilduŕ... Borbon txatxu baten izena biotzean dun gaztediak "Gora Euzkadi azkatuta" noiz oyustatuko...

Lotu, lotu biotzak gaizki-esateari. Lotu biotzak maltzurkeri eta zitalkeriari. Lotu biotzak, gezuŕa bide, abeŕtzaletasunaganako goŕotoa sendotzari. Gauez ta egunez, jo ¡jo! eŕuki gabe...! Baño jauntxoak! Zuen gastediak ikusiko du. Gauŕ edo biaŕ. ¡Ezpairik ez! Abeŕtzaletasun olatuak irentziko du. ¡Gora Euzkadi azkatuta! oyustatuko du. Eta ordun eŕukaŕiak zuek... Zuen mendeko zenuen gastediak, aŕpegia txistuz zikindu bai dizute. Izan ere, Abeŕia lenago maitatu-ezaren eŕia, zuei bizkaŕeratuko dizute... ¡Eŕukaŕik zuek!...

卐 卐 卐

Begira ezkeŕera. Begira eskeŕ-alderdietara. Abereak dirudite. Maŕulari darabilzkigu. Ango iskanbilak bai ikaragaŕik. Ojuka, deadarka: "¿Noruntz joko? ¿Zer egingo? ¿Nola biŕinduko ote abeŕtzaletasuna?" darabilzkite ezpañetan.

Batek, guda dakus. Eriotzak, eŕeketak, bilduŕgaŕizko ikaragaŕikerik ditu begi-ninietan. "¡Guda baŕutietara daramate eŕia abeŕtzaleak!"

Besteak, deadarka desaigu: "Bide zuzenetik zijoan Estatuto aurkako bidean. Abeŕtzaleak, Estatutoa bide, azkatasun osoa iritxinai bai ziaten. Estatutoaz, separatismoa sendotzea zerabilteken buruan. ¡Il bedi separatismoa! ¡Griña madarikatu au lurperatutzeko, España'ren gorezpenerako, azkatasunaren aintzarako, gizonen eskubidien iraupenerako aŕen, ez guri mintzo Estatutoaz!"

Au beŕiz, bestea bezelatsu izan aŕen, ez da berdin mintzo. Onek, Estatutoa nai omen du. Orain arte; Estatuto ondatzeari egon zaigun aŕen, Estatuto aldetzale izenbetu zaigu. ¡Bai!-desaye bere lagunai— Estatutoak luŕperatuko luke separatismoa. Gaurko separatista asko-askoren egaŕia, Estatutoak aseko luke. Eŕia, oro, Eŕkal-zale genduke ziuŕ. Eta Estatuto aldezko mintzoz, dei dagie eskeŕ oroi: "Alkartu eskeŕ alderdi guzik. Asmo aundik arnasteko garayetan gera. Aztertu ondo auxe: "¿zer egingo? ¿Nundik joko? ¿Nundik nora biŕinduko ote abeŕtzaletasuna? Trirtxilatu beaŕ diagu oraingoan!

Eskeŕ alderdik, dardarka edo ditugu. Andik ere ez datorkigu, bilduŕ kaŕaxia baño. Eta bilduŕaren bilduŕez: itotzeko zorin, "Viva la democracia" "Viva la República" eta "Viva España" ezpañetan dituztelatik, "nundik nora biŕinduko ote abeŕtzaletasuna?" ikuŕintzat jasorik, euzko-abeŕtzaletasuna zapaltzeari lotu zaizkigu.

卐 卐 卐

Eskubiko zirikadei bai ezkeŕeko maltzurkeriei erantzun auxe opa diegu: Gora Euzkadi azkatuta. Baseŕi atadiko txakurño zaunkak baño etzaizkigu ardura.

Jaŕai zayozute eskuikoak gureganako goŕotoa sendotzeari. Buru ausi ezkeŕekoak nundik nora abeŕtzaletasuna biŕinduko. ¡Bejondeyola! Abeŕi-Etxea loratu baño ez dadiguzute.

Eta jakin bezate eskeŕekoak: Estatuto jabe edo ez, azkatasun mendi tontoŕera goaz. Antxe, azkatasun mendi-tontoŕean degu biotza abeŕtzale orok.

Laguntzeske gauzkatzute eskeŕekoak! Jo bilduŕik gabe. Zanpatu abeŕtzale bizkaŕezuŕak. ¡Aŕen! Crixe zaigu beaŕezko. Euzkadi oro Abeŕi-Etxe izan dedin. Eta Euzkadi oro Abeŕi-Etxe dedinean ¡Gora Euzkadi azkatuta!

UZTUŔE.

BIOTZ-BEGIETAN

Libro de poesías con traducción castellana

Xabier de Lizardi (Prólogo de «Orixe»)

Léase EUZKADI

GEURE OLERKARIJAK

Larrinaga'ko abertzaliai

IXILIK

Anai maiteak zagoze espetxian
eguzkirik eztan gela ilunian.
Zuben goguak baña egazka airian
argiz bete duaz azkatasun-bidian.

Biotza daukazute alaitasunez beterik
naigabeak jasorik kementsu ta pozik.
Bizia eskeñi diozute Goikoari
berak azkadezan geure abeŕi Euzkadi.

Anai maiteak jaŕai beti bide oŕetan
zabaldurik Sabin'en ikaskintzak benetan.
Geure samin-bidez sortuko da eguzkiya
eta argituko digu geure abeŕija.

Neskutz maiteari

IBAI-ALDE

Eguzki baten mosuz
oŕila sortu da loraturik.
Ama ori, il onetan
nere biotza det alaiturik.

Gogora sartuten zait
lora guzien usain gozoa.
Ama samuŕ-samuŕa
artu zeure altzoan nere malkoa.

Zeruko ama ona
iriki zazu biotz-atea.
Euzkadi'n utzi, aŕen,
azkatasuna ta pakea.

Zure begi argiak
eta espain goŕiak
itsututen dituzte
nere begi biak.

Lorarik edeŕena
laŕosa sasietan.
Baña lora bat dezu
Zere eskuen ganetan.

Eguzkia izkutatzean
ziŕingiloak egazka,
zure bila bai dabil
nere biotza aztarka.

Aguŕ zeruko eguzki
oŕilako poz betea,
onetsi aŕen egizu
zere biotzeako alabea.

EUZKADI-ZIAR

Euzkadi'ta abertzaletasuna

Euzkadi, geure Abeŕi kutuna ikertau ondoren aurkitzen naz. ¡Zein edeŕa dan! Bere itxasoaren oin zurijak, bere mendi-tontoŕen erpin lerdenak, bere zelayetako bedaŕ ugarijak, bere basetxe zuri atsedentsubak, neure begijak ikusguraz eta neure bijotza maŕasun-egaŕiz itxi dabez. ¡Onen txairo, atsedengaŕi ta poliŕa egin daben geure Euzkadi'ren Jaungoikua zelakua ete-da?

Baña neure asmua ezta Euzkadi, geure Ama'ren edeŕtasunak azaltzia. Ondo litzake, baña orañarte be amaika idazlek lan ori egin dabelako eta batez-bere Euzkadi-azalatzaz barik, Euzkadi goguatzaz idaztia gauza biaŕekuagua dalako—Euzkadi ta Abeŕtzaletasuna—ixenaz, neure Euzkadi-ziaŕ ibilketa onek agertu daustana, beŕagertuko dautzut, ene abeŕkide ta irakuŕle maŕia.

I

Joŕala'ren 29'gna. zan. Euzkadi batetik-bestera ikeŕtu gura gindun euzkuak aguŕtuten, goxeko saspiretarako, eundaka abeŕkide asko ziran. Eguzkijak bere laztanik bero ta samuŕenak geuretzat ebazan. Bijotzak atseden-gurari gozoz kili-kilika gebazala, batzuben gora, askoen aguŕak eta txistubaren eresi bizkoŕaren laztanetan, urten geban 303 abeŕkidek Txistularija Zubiri'taŕ Jon abeŕtzale zintzua giñun. Zeuretzat, Jon, neure lenengo eta zorijon-aguŕik bijotzetikubena. ¡Amaikatxu lan egin dozu geure euzko-dantzen-alde! Bidia-ziaŕ ziran etxe ta uri gustijetan aŕera gozoz artu ta agurtuten gindubezan.

Yuŕe'n, abeŕtzale-talde aundijak, txistuba ta euzko-ikuŕiña buru ebezala, urten euskuben.

Otxandijo'n anaikagaŕen taŕanta, ondaŕutaŕ ta durangaŕak ekarzan taŕanta geitu jakun.

GAZTEIZ. — Amaŕetan eldu gintzan Araba'ko Uri-burura. Ordu erdi bertoko abeŕtzale eŕimiak agurtu eta uri poliŕa ikustateko. Gozotegi baten zaldun batzukaz alkaŕizketa sortu dogu. Gelduta lez ziran geure euzko-abeŕtzaletasuna ikustian. Lenengoz eguzkijaren argija ikusten dabenaren antzera, zaldun areik be, lo-zoŕotik urten da lez aŕituta begiratzen dauskue. Eurok, esan neban neure kolkorako, eurok dira aurki, ibilketa gozo onetan geuganatu doguzan lenengo euzkotaŕak.

AGURAIN.—Baseŕi batzuk igaro ondoren Agurain eŕitxuban jatzi gara; biztanliak lugiñak dira; geu aguŕtuteko begira daukaguz aguraindaŕ begikuak; berton iru ordu lauren egin ta Nabaŕa'n saŕtu gara Burunda-bide. Luŕ-atal ikusgaŕija; mendi-tontoŕ eŕimiak, euzkel-atala.

OLAZAGUTIA-ALTZATSUA.—Araba'ko eŕijetan eta Nabaŕa'ko eŕitxu bijotan ezagun dira pizti atzeŕiŕaŕen agindada gordiñak. ¡Araba gaxua! Gazteiz ta ingurubetako zeure anayen diadaŕetara zelan etzara itxartzen? Eztozuz ikusten zeure odol-semiak, zeu azkatu guran lanian? ¡Araba gaxua! Zeuretzat ixango dira neure bijotzeko maŕasunik beruenak geure Ama Abeŕija'ren ezaupidetik asaotuta zabiltzalako. Zelan maŕatu gura dozu, ezagutu barik? ¡Araba gaxua! Entzun, aŕen! Zatoz geure ikuŕinpera; geure bijotzeko txingaŕez osatuko dautzuguz, erdelzalekerijaren leyez zeure bijotzian idegi dozuzan zauri ilkoŕak. Ezaguera ta maŕasun-gosez bixi zara. Zatoz; geuk aberastuko dautzuguz zeure adimen-bijotzak.

ITURMENDI.—Urbasa senduaren oñetako baseŕitxua. Bere espanak iñoz laztan lixunez zikindu bako umiak bidera urten ta abots gaŕatzez ¡Gora Euzkadi azkatuta! didaŕ osasuntzuz aguŕtu gaŕuz. Erdelzalekeriz ta euzko-jakingeriz asetuta dan zokondo aretara, Jaunak bidaldu daben bere Gotzontxu bat irudiŕu jatan umetxuba. ¡Gora iŕintzitsuz! erantzunaz, pozez txalotu gendun euzko-seme jayua.

BAKAIKOA.—Eŕitxu au bide, Arakil'go aran begiko-txairuan saŕtu gintzan. Araneko eŕitxu gustijetan goraz ta abegi maŕakoŕ anaŕaŕez ar[...]n gabez. Uarte-Arakil igarotian, geure begijak Aralaŕ-mendi-tontoŕian, Euzkadi jagola lez, Mikel Gongotzona'ren txaunotxuaz jo eben. Geure gogo-baŕenetik eskari onek urten eban: Euzkadi gaxuaren Zaindari goŕaŕa, ausi geure arerijuakaz lotuta gaukazan katiak.

Eŕitxu batzuk igaro ta bere solo landubak baba baŕiz apainduta, axia baba-usain bakanez usaindutako ibaŕ ikusgaŕi-edeŕian saŕtu gara.

(Daŕaike)

MATE.
E. B. B.

Mungia, 6-V-33.

ERRIJETATIK

ELANTXOBE

ASTERIK-ASTERA.— Igandian ixan zan uri-onetan abeŕtzalien aŕteko oturantza. Oturantza apari au, auteskundetako Igaraitza ospatuteko egiña zan, eta ospetasun andijagaz egin zan aŕa be. Itzaldijak be egin ziran, eta izlarijak Etxaniz jauna, Uri-Buru-Batzaŕan aldetik, Ormaolea, Teran, eta Uŕutia gastien aldetik. Ondo baño be, obeto egon zirala esan dauste. Aŕtu, ba zorijonik ugarijenak eta uŕenguan bardin jaŕaŕuteko osasuna. ¡Gora geure eritxuba!

BILBAO-ALDETIK.—Uri onetan gabiltzazanak bai dabilgu, egunotan zaŕapaladia, eta osteria, "Pitxijak" ondo aŕtuten gaŕubez bai, noixik bein lepuan ukutube. ¡Ete dago Bilbao'n Elantxobetaŕik makila ori ezagutu ezdabenik? Ez dot uste. "Lauaxeta" gixaxuak be, bere gexuan ganetiko ebakuntzea ixan dau "Pitxi" oŕekaz baña bai edeŕto eraŕtzun, be geure "Lauaxeta,,'k, bere gexo ta gusti. Azan bai makalua ebagiŕia, ¡edeŕto lagun zaŕa! Jaunak emongo al dautzu osasuna, ta alaŕasun bardiñagaz jaŕaŕeko gogua.

BESTE ELANTXOBETAŔ BAT.— Sosolisto baten mutuŕak edeŕto astindu ziŕuzan beste elantxobetaŕ batek. Nun nai ageŕtzen dira uriŕaŕ bijozdunak. Auŕera Meaurio azkaŕa, eta erakutsi agiñak biaŕ diranari, baña "makues" agiñak, ¡e!

GEURE ARTERA.—Eldu jakuz Etxabe'taŕ Josu Sota'n etxeko ontzi burugeya. Baŕa Naberan'daŕ Kepa "Manu" ontziko piliŕu gastia, eta Zabala'taŕ Todor "Tiŕo" ontziko lenengo makiñistia. Irurok ondo etoŕijak.

OGOÑOPE.

Uaŕa.—"Pitxi" orein bildurik eztago zigoŕkada batzukaŕik len baño sutsubago jaŕaŕuko gara.—L.

MENDATA

EUZKEL-IXENA. —Auŕe'taŕ Benture ta bere emastiak alabatxu bat ixan dabe eta ugutzakeran "Miren Edurne" euzkel-ixen edeŕa ezaŕi dautse. Zorijonak guraso abeŕtzalioi ta aŕa-amabitxi diran Auŕe'taŕ Andoni ta Arbe'taŕ Lone'ri.

URI-BURU-BATZAŔ BAŔIJA.—Igaro dan ilaren 16'gaŕenian egin zan eŕi onetan U. B. B. baŕija: Lendakari, Laŕuzea'taŕ Bingen; idazkari, Auŕe'taŕ Benture; diruzain, Undabaŕena'taŕ Iñaki; epaikari, Irazabal'taŕ Gergori, eta albotikoak, Goiriena'taŕ Kepa ta Astoreka'taŕ Peli zeben aldijan lan onuratsu bat opa dautzubet egin dagixubela.

ZAURIŤU. — Ortuondo'taŕ Bingen'en semetxubak atzuŕagaz begijan zauri andi bat egin dau eta Bilbao'ko osatetxe (klinika) baten aurkiŕuten da arin osatuko alda gixajua.

JUAN-ETOŔIJAK.—Bere guraso ta neba-aŕeben aŕtian alditxu bat igaro ta Algorta'ko irukoitz-taŕen lekaretxera juan Landa'taŕ Bernarta, aŕa irukoitztaŕa osasunagaz ibili daŕela opa dautset.

GASTE-BELU.

ZAMUDIO

BIRA BAT.—Igaro dan igandian emengo gastiak egin geban bira bat Muxika eta Gernika'ra. Abeŕtzale moŕdotxu poliŕa ixangiñian eta geure aŕtian ¡zelan ez! emakume sutsubak, gixonezkuak baño geyago juan-be; txalogaŕijak dira gero emakume oneik; gixoneskuak baño geŕtuago dagoz edozeŕ lan egiŕeko, abeŕi usañik badauka beintzat.

Juan-etoŕija oñez egin geban.

Muxikan aguŕtau gebazan, Muxika-Buru-Batzaŕ'eko lendakarija, Enbeita'taŕ Sabin eta Imanol anai oleskari ospetsuak eta beste abeŕtzale batzubek.

Eguberdijan Geŕnikaratu gintzazan eta beŕtan aguŕtau geban Baŕenetxea'taŕ Peli, Mendigoxale Txara-Txara'ko lendakari azkaŕa. Ikusi gebazan Batzaŕ-Etxia eta Azkatasun-Zugatz deuna, eta bai-ta bere Gernika'ko espetxia'n ikeŕtu genduzan Bermeo'ko abeŕtzale bi eta beste gernikaŕ abeŕtzale asko be aguŕtau geban.

Eguna oso alai eta abestitxu igaro-ta iluntsian etxeratu giñian poz-pozik eta baŕiro-be onako bira bat egiŕeko gogotsu.

AŔPIDIA.—Igazi dan igandian zabaldu geban aŕpide bat Batzoki onetan eŕi onetan eŕi onetako Emakume-Abeŕtzale Batza'ren ikuŕin baŕija egiŕeko txindija batuteko ustez.

Ia ba abeŕtzaliak, lagundu al-dozuntxubagaz aŕpide onetan; ez ez-entzunik egin geure deyari.

¡Gustija Jaun-Goikua eta Lagi-Zaŕa'gaŕik!

TXIMISTA BAT.

GALDAKANO

OPOŔA.—Igazi dan egubeneko oŕilan 4'gaŕeneko opoŕa, Galdakano'n iñoiz ikusi ixan eztogun lako opoŕa ixan zan.

Goiz-goxetik geratu ziran oleak, aŕobi, bitxabaletako langiliak eta abaŕ.

Aŕatsaldian tximist-purdi bat eldu zan txapel-okeŕez beterik zala. Baña emendik auŕera etzan jun. ¡Nok laketu!

ITZALDIJAK.—Datoŕen larunbata gabeko zortzi ta erdijetan, Galdakano'ko Emakume Abeŕtzale-Batza'k eralduta, Lazao'ko igelezketan itzaldi abeŕkoi bat ixango da.

Itz-egingo dabenak onixek ixango dira: Trabudua'taŕ Polixene ta Basaldua'taŕ Kepa.

¡Galdakanotaŕak! Larunbata gabian, ¡gustijok eletari trebe onei entzuten!

GEURE ATSEGIÑA.—Espetxian amabi egun españaŕ jauŕlarijaren agindu₂ igaziŕa, emen auŕkitzen dira, Arana'taŕ Ikiñi, Zarate'taŕ Kauldi, Arostegi'taŕ Joseba Augustin, Mandaluniz'taŕ Joseba, Aramendi'taŕ Joseba Koldobika ta Okamika'taŕ Pantzeska, mendigoxale kementsubak.

Ondo-etoŕija, mutilak, zeuben espetxetik eŕiratukerea ondo atsegiñez ikusten dogu-ta.

MATIKO'RA.—Igazi dan igandian eŕi onetatik be mendigoxale asko Matiko'ratu ziran, ango jai elezkoyetara.

Eta bide batez, baŕa Laŕinaga'ko espetxian auŕkitzen ziran espetxeratubak ikeŕtuten be.

BASAKIÑA.

ARRONA

ASTEKO IZPAŔAK. — Asturias'tik etoŕi ta emen agurtu ditugu Erentxun anayak irakasle azkaŕak.

—Lorak iluntzero egiten dira gure txadonan.

—Ibiñaŕietako elizatxuan jai edeŕ bat egin zan Gurutze deun egunean.

—Armendiko Joxe Mari ta Matrakaneko Artetxe'taŕ Maria, ostegunian ezkondu ziran.

—Egaña'taŕ Iñaxiok izan duan alabatxua, ostiral aŕatsaldian ugutzatu zuten Juliana izenarekin.

—Azkue'taŕ Berbiz apaiz jakintsua emen agurtu degu.

—Oyartzun aita bururduñakin bi itz egin ditugu.

—Gure artean aŕkitzen da Urnieta'ko apaiz buru Ayerbe'taŕ On Juan.

—Soraluze joan da Iriondo'taŕ Maria.

—I'onen 14'an itzaldi abeŕtzaliak egitera Ugartetxea'taŕ Donata ta Zipitria irakaslea etortzekoak ditugu.

IZPARKARI.

Euzkotar umien aldez

LUTELESTI APURBAT

Oi, luŕ, oi luŕ!
Oi, ene luŕ nerea!...
Lizardi'taŕ J. "Biotz-Begietan".

Ama Euzkadi'ren beste alaba bat Bizkaya degu, luŕalde txit abeŕkoya ta euzko-abeŕtzaletasunaren seaska. Bere eŕayetan burnia ugari, ta bere oñetan Geure Itxasoa.

Bere mendietako burnia bezelako gogoŕak, eta Geure Itxasoa bezelako bulartsuak bere semeak.

Abeŕiaren sei alabetatik izen aundiena duana, ta Euzkadi'tik at geyen ezagutzen dana.

Bizkai'ko mugak abetxek dira: Ipaŕaldetik Geure Itxasoa, Sortaldetik Gipuzkoa, Egoaldetik Araba, ta Sartaldetik Burgos eta Santander, España bateŕiaren puskak.

Bizkai'ko luŕaldeak 2.165 km. laukotu ditu, ta 367.496 biztanle, 143 km. laukotu bakoitzean.

Bizkaya'k eun ta ogei eŕi diŕu uri nagusia Bilbao 150.000 biztanleduna. Bere salerosketa, burni-ekintza ta itxaskuntzagaitik ludi osoan ezaguna da Bilbao.

Euzkadi gustiko ikastetxerik edeŕen, aundien eta ugarienak Bilbao'n daude ta Europa'ko edozein uri aundik duten bezin gaxotegi aundi ta auŕeratua ere baita.

Bizkai'ko beste uri aundienak Barakaldo, Sestao, Bermeo, Durango, Guernika, Markiña, Orduña, Balmaseda ta Portugalete dira.

Gernika'n degu Lege-Zaŕean Bizkai'ko agintariak batzaŕak egiten zituzten areitza ta Lege-Etxea edo erderaz Congreso esaten yakon lekua.

Gernika'tik Ipaŕalde'rantz, euzkotaŕar geure Abeŕia zein zan eta zelan gaizkatuko genduan erakutsi zigun Arana-Goiri Bizkai'ko seme berdin gabea il zan eŕitxoa: Sukaŕieta. Euzkotaŕ eskeŕ ondun gustiok urtean bein otoitz bat egitera juan oi geran lekua.

Bizkai'ko itxasateak abetxek dira: Ondaŕoa, Lekeitio, Ea, Elantxobe, Mundaka, Bermeo, Armintza Plentzia, Bilbao, Portugalete, Santurtze, Abanto-Zierbana ta Pobeña.

Ibai nagusia Ibaizabal da, Gipuzkoa'n Elgeta'ko mendietan sortu, Eloŕio'tik, Apatamonasterio'tik, Abadiano'tik, Zornotza'tik, Lemona'tik, Bedia'tik, Galdakano'tik, Bilbao'tik, Lutxana'tik, Lamiako'tik, igaro ta Portugalete'tik itxasoratzen dana.

Bizkai'ko ibairik luziena a urtsuena da, ta bidian Beŕiz, Urkiola, Aŕatia, Nervion, Asua, Cadagua, Galindo ta Gobelas ibayen urak aŕtu ta itxasoratzen ditu.

Ibaizabal ibaya luzeran neurtu ezkero, Duero, Guadiana ta oyek baño asko laburagua da, baña ibai oyek eta beste orelako askok alkaŕ yota baño gaŕantzi aundiagoa du, bere ertzetan soŕtu dituan lanketa ta salesrozketa izugaŕiagaitik.

Au dala ta, Duero, Guadiana, Ebro ta oŕelako ibayakin ez da zertan berdindurik, Europa'ko beste ibai aundi batzuekin baizik.

Ibaizabal, Bizkai'ko ibai nagusia, Elba, Tamesis ta Garonne ibayakin berdindu leike, ayen autz aundia dualako, ta Bilbao, Hamburgo, Londres ta Burdeos'en ondoan ipiñi geutzake, uri oyek bezela bere ospe aundia bere ibayari zoŕ diolako.

Bizkai'ko beste ibayak Nervion, Artibai, Lea, Mundaka, Plencia, Cadagua, Asua ta Somoŕostro dira.

Bizkai'ko mendi aundienak abetxek dira: Gorbea, Anboto, Udala, Oiz, Ganekogorta, Eretza, Bizkargi, Solube ta Jata.

Bost mendi ditugu Bizkaya'n, bizkaitaŕentzat gogorapen maitegaŕia dutenak. Bizgaya bere Lege-Zaŕagaz bizi zanean Gernikako Batzaŕ nagusia iragarteko adarra yo, ta sua egiten zuten bost mendiak Arabemen izenak: Gorbea, Oiz, Solube, Ganekogorta ta Kolitza.

Bizkaya'n burni-miatoki ugariak dira España gustiko burnien euneko irurogetamabi (72 por 100) Bizkai'koa da.

Aberatztasun au dala ta, erbesteko notintza izugaŕiak etoŕi dira Bizkai'ra, ta atzeŕitaŕ asko geure jaun eta jabe egin dira.

Ez degu ordea bizkaitaŕ zintzuok oyekin zer ikusirik eta geure eŕian geu nagusi izatera eldu bitaŕtian gogoŕ lana egin biaŕian aurkitzen gera.

AŔITOKIETA.

T. S. H.

AUDICIONES INTERESANTES PARA HOY

A las ocho, Francfort Stuttgart.—Programa George Schuman.

A las ocho, Radio París.—Conductor Bigot.

A las 8,10, Berlín.

A las 8,45, Hilversum.

A las nueve, Praga.

A las 9,20, Stuttgart.—Música eslava.

Operas y operetas

A las 8,5, Munich.

A las 8,30, Strasburgo.—Concierto religioso.

A las 8,30, Viena.—"Vísperas Sicilianas" (Verdi).

A las 9,20, Italianas del Norte.—Con Opera.

Música de Cámara

A las 5,35, Deutschlandsender.—Trío.

A las 9,10, Breslau.—Conmemoración de Reger.

A las 9,30, Munich.—Tríos (Brahms).

Recitales

A las ocho, Suiza romana.—Piano.

A las 8,40, Huicen.—Organo.

A las 9,15, Poste Parisién. — Piano (Schuman).

A las 10,15, Praga.—Organo, Piano.

Jesús Ostolaza BERGARA
FABRICA DE INSIGNIAS DE ESMALTE FINO
AZALIRARRI MIEZKO IKURRIÑEN OLEA

SE RECOMIENDA POR SI SOLO EL ALIMENTO INSUPERABLE
ALAR-ONENA
Olo aŕautzagilientzat eta txitak azteko. Utsik ematen ez duten jatekuak: Aragi aŕain eta azuŕ-irin "Alar Onena".
Especialísimo para gallinas ponedoras y cría de pollitos. Resultados garantizados Harinas de carne, pescado y hueso "Alar Onena".
María J. Esnaola
Miracruz, 21 SAN SEBASTIAN Teléfono 12.014
¡ALERTA! EXIGID SIEMPRE LA MARCA "ALAR ONENA"

DOCTOR BENITO PETSCHEN
Partos. Enfermedades de la mujer. Rayos X. Diatermia.
Prim. 17, entlo. T. 12.761. De 3 a 6
San Sebastián

LUIS ZATARAIN
MEDICO-DENTISTA
Hernani, 2., 1° - DONOSTIA

Dr. Antonio Echeto
Enfermedades de la infancia
Prim, 19. :: San Sebastián

Imprenta. Papelería. Artículos de escritorio
Iturramendi, 19. Teléfono, 11.900
DONOSTIA

Gran Garage Moderno
Reparaciones, suministros y accesorios
Calle Iparraguirre. Teléfono. 10-7-54
SAN SEBASTIAN

PONSOL, S. L.
Fundada en 1838
Sombreros y boinas
NARRICA, 4. DONOSTIA, 10.876

Ferretería, cristalería y loza
Echeverría Hermanos
Calle de Urbieta, 10. Tl., 1-18-84
DONOSTIA

Farmacia Carrasco
Easo, 8, y Príncipe, 48. Tl., 11.604
DONOSTIA

Para artículos de niños, corsés y fajas a medida
"MERKIENA"
LEGAZPI, 1. -- DONOSTIA

Olaskoaga Hnos.
DROGUERIA — PERFUMERIA
Urbieta, 27. Tel. 15.530—Donostia

SUCESORAS DE CASA SUSPERREGUI
Aurrentzako soñeko ta beste gal... asko. Artille-ariak. Eskularruak. Jostekogayak. Galtzerdiak gorantz... Pi y Margall, 27 (len Príncipe) 12.646 urrutizkiña, — DONOSTIA

ASCENSORES MUGUERZ[A]
Zabaleta, 12 y 14 Tf. 12-765 - DONOSTIA | Gordoniz, 5 Tf. 11.496 - BILBAO

VIUDA DE IGNACIO ZUBAST[...]
Ropa blanca Corsetería Novedades Camisería Corbatería
Urbieta, 24. DONOSTIA. Tl. 117-[...]

Taller mecánico de carpintería y ebanistería
Bernardo Goenaga
Urbieta, 56. DONOSTIA. Tl. 10-6[...]

MIGUEL LARRE[...]
MEDICO - DENTISTA
Churruca, 14, primero. Teléfono, 15.3[...]
DONOSTIA

Almacén de Vinos y Licores
HIJOS DE F. MARTINEZ
Narrica, 29. Puerto, 24. Despacho central: Urbieta, 52, DONOSTIA. Teléf., 10.8[...]

La Villa Mourisco
JOSTUNA KUTXA
Especialidad en guantes y velos
Urbieta, 13. — DONOSTIA

A. BARANDIARAN
Toda clase de herramientas y maquinaria para talleres, minas y obras
MAYOR, 5. -- DONOSTIA

LA VASCO — NAVARRA
Seguros, accidentes, responsabilidad civil, incendios
J. DENDARIARENA
San Marcial 26—Donostia.

Doctor. V. Loi[...]
OCULISTA
Avenida, 23, 2.º -- DONOSTIA